

Ur *Internationalen* 39-76

Ernest Mandel

Det här är vår historiska chans

Därför KAF ... har varit en stående rubrik i Internationalen de gångna veckorna.

Men KAF är inte en isolerad svensk organisation. KAF är också Fjärde Internationalens svenska sektion. Så frågan måste ställas: Varför Fjärde Internationalen..?

Vi har talat med Ernest Mandel, medlem i Fjärde Internationalen sedan 1940 och nu med i Internationalens Förenade Sekretariat.

Det är inte lätt att få prata med Ernest i lugn och to. Alla ska prata med honom. Folk springer kors och tvärs... kamrater från Finland, latinamerikanska flyktingar, norrmän... Allting ska planeras in, alla skall ha sitt möte. Men vi lyckades i alla fall få ner honom i en stol i en halv timme.

— Jag blev medlem i Fjärde Internationalen 1940, berättar Ernest. Egentligen deltog jag i arbetet redan tidigare. Men jag var för ung för att bli medlem. Vi var en hel generation kamrater som gick med i den trotskistiska rörelsen vid den tiden, under de första åren.

”När Trotskij blev mördad var det ett hårt slag”

Men varför gå med i en liten organisation utan egentligt inflytande, Och just när allting såg som mörkast ut?

— Ja, du skall veta att det var inte lätt att vara övertygad om revolutionen då, precis i början av kriget, svarar Ernest. Jag gick i gymnasiet och jag minns att i min klass på 60 elever var jag den ende som inte trodde på en nazistisk seger i kriget.

— Men vi trotskister var övertygade om att vi inte stod på den förlorande sidan i slaget.

— Vi hade framför allt två motiv för att gå med i Fjärde Internationalen. Dels var det att försvara den revolutionära marxismens kontinuitet både i teori och praktik. Dels var det att skapa en ny kraft för det stora uppsving vi alla väntade oss skulle komma efter kriget.

— Men, som sagt, visst var det svårt. När Trotskij blev mördad 1940 var det ett svårt slag för oss. Det kändes som ett historiskt lågvattenmärke. Men det visar också hur människan fungerar. Samma dag som vi fick nyheten om Trotskijs död beslöt vi att återskapa den trotskistiska organisationen i Belgien.

”Vi skapade celler i den tyska ockupationsarmén”

— Du sa att ett av motiven tör att gå med i den Fjärde Internationalen var att försvara den revolutionära praktiken. Men inte kunde det bli mycket praktik under kriget.

Men Ernest håller inte med.

— Visst var vi få och tvingades agera illegalt. Men vi var effektiva. Vi var aldrig totalt isolerade, vi deltog i motståndsrörelsen. Och vi gav ut en fjortondagarstidning under hela kriget.

— Det värsta var inte isoleringen, utan den långsamma rekryteringen. Orden om ett massparti blev lätt till formler.

Men Internationalen, den kunde väl inte fungera under kriget? Kände ni er verkligen som medlemmar i en International under den här tiden, frågar vi litet undrande.

— Jo, vi lyckades faktiskt åstadkomma en samordning av vårt arbete i motståndsrörelserna i de ockuperade länderna i Europa. Vi skapade också ett Europeiskt sekretariat 1943. Det såg vi som en stor seger.

— Men, framför allt, och det var vi mest stolta över, lyckades vi skapa celler i den tyska ockupationsarmén. Tyskarna var livrädda för det här och många kamrater blev skjutna.

— Det var en väldig styrka under de här åren att kunna stå upp och säga: Vi är inte nationalisterna som de andra i motståndsrörelsen. Trots allt är vi internationalister. Vi försökte nå de tyska soldaterna. Och därför var tyskarna livrädda för oss.

Mandel blev själv åtalad under kriget och ställdes inför krigsrätt. Han blev efter dom deporterad till Tyskland. Han berättar:

— Jag minns hur stolt jag var när jag hörde de tyska befälen stå och diskutera vårt material. De sa att det var mycket farligare än kommunistpartiernas. Jag var kanske inte riktigt medveten om situationens allvar.

— När jag sen blev deporterad tyckte jag att det egentligen var ganska bra. Nu skulle jag ju befinna mig i Tyskland när kriget tog var slut. Och vi trodde alla att det var där det skulle hända.

— Vi såg oss lite grand som Zimmervaldvästern. Under första världskrigets första år var det en väldigt liten grupp. Men bara några år senare stod den i ledningen för den ryska revolutionen.

”Internationalen räddade oss under 50-talet”

Det uppsving som alla väntade på kom också efter kriget. Men resultatet blev inte det väntade. Det blev alldeles för kort och massornas medvetenhet hade förstörts under nazismen. Det blev en svår omställning.

— Vi hade ju alla levt mycket kortsiktigt under kriget. Vi var mer eller mindre rotlösa. Vi hade inga jobb, inga familjer, många av oss inga bostäder. Och vad skulle vi med det till? Under kriget gick det inte. Och på andra sidan kriget väntade revolutionen!

— När den långa stabiliteten efter kriget kom en omställning där vi blev tvungna att bli stabila revolutionärer också. Det var många som inte klarade det.

Under femtiotalet tvingades Fjärde Internationalen gå igenom det som brukar kallas den långa ökenmarschen. Splittringar, sektioner som försvann, kamrater som gav upp.

— Det fanns en brist på självförtroende hos oss. Kamraterna började tvivla. Det hände så mycket. Kapitalismen gick bara uppåt. Den kinesiska revolutionen leddes av ett parti som vi ansett vara stalinistiskt.

— Men aldrig har Internationalen spelat en viktigare roll, menar Ernest. Det var den som räddade oss. De diskussioner vi kunde föra då och den koll på varandra vi kunde ha genom dessa internationella diskussioner lyckades trots alla vedermödor, trots alla frestelser hålla oss på rätt köl.

”Det finns inget nu eller aldrig”

Det var revolutionen i de koloniala och halvkoloniala länderna som gav Fjärde Internationalen en ny chans. Solidariteten med den algeriska, kubanska och vietnamesiska revolutionen. Trots sina små styrkor kunde trotskister över hela världen spela en ledande roll i den solidaritet som spred sig bland ungdomen i första hand. Samtidigt som de traditionella partierna svek.

Och så kom 1968.

— Nu är det mycket lättare att vara trotskist, tycker Ernest. Speciellt nu när explosionen när som helst kommer i södra Europa. För första gången sammanfaller klasskampens centrum med den trotskistiska rörelsens starka fästen. Det är vår historiska chans.

— Så det är nu eller aldrig.

— Nej, definitivt inte, svarar Ernest bestämt. Det finns inget nu eller aldrig. Ingenting kan förstöra den revolutionära marxismen. Kapitalismen kommer alltid att skapa kriser som ger oss nya chanser.

— Men lyckas vi inte nu tror jag att det kommer att ta tid för oss att resa oss igen.

Kapitalismen kommer ett få ett nytt uppsving. Så det är inte ett nu eller aldrig... men låt oss inte missa chansen.

Säger Ernest Mandel, trotskistisk veteran och medlem i Fjärde Internationalens ledning. Och ilar iväg till nästa möte...